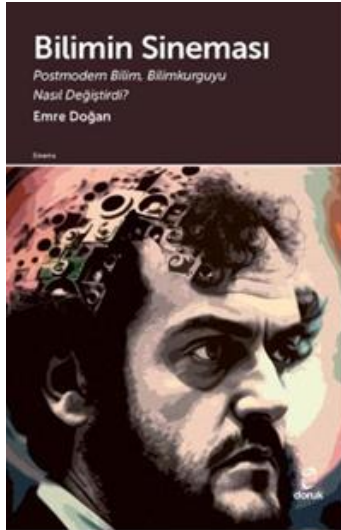

KİTAP İNCELEMESİ

Bilimin Sineması: Postmodern Bilim, Bilimkurguyu Nasıl Değiştirdi?

Eda ÇEKEMCİ*

Yazar: Emre Doğan,
**Bilimin Sineması: Postmodern Bilim,
Bilimkurguyu Nasıl Değiştirdi?**
Doruk Yayınları, 2023, 334 s.
ISBN: 978-975-553-977-5

Doruk Yayınları'ndan çıkan Bilimin Sineması, çıkış noktasını alt başlıkta okuyucuya sunuyor: "Postmodern Bilim, Bilimkurguyu Nasıl Değiştirdi?" Yazar Emre Doğan'ın 2021 yılında Postmodern Dönemde Bilimsel Bilginin Başkalaşımı ve Amerikan Bilim Kurgu Sineması adıyla kabul edilen doktora tezine dayanan Bilimin Sineması, temel üç bölümden oluşmaktadır. Her ana bölüm kendi içerisinde alt başlıklara ayrılarak derinleştirilmiştir. Bilimsel bilgi ile bilimkurgunun ilişkisini incelemek hedefiyle ve Amerikan bilimkurgu filmlerinin ne şekilde ve ne oranda bilim felsefesinden ve postmodern dönemle beraber dönüşen bilimsel bilgiden etkilendiği sorgulamasıyla yola çıkan yazar Emre Doğan, araştırmaları sonucunda elde ettiği bulguları

Kitap İncelemesi (Book Review)

* Arş. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, İstanbul, Türkiye. E-posta: ecemekci@gelisim.edu.tr ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0225-2653>

okuyucuyla paylaşmıştır. Bu anlamda uzun soluklu bir araştırmanın çıktısı olan Bilimin Sineması, kapsamlı içeriğini akıcı bir dille sunarak okuyucusunu bilimsel bilgiye ve bilimkurguya dair bir keşifte olma hissiyle baş başa bırakmaktadır.

Bilim, Bilimsel Bilgi, Bilim Felsefesi, Bilim Kültürü, Bilimkurgu...

Genel kanıda bilim ve teknoloji ile ilişkisiyle öne çıkan bilimkurgu, literatürde de sıklıkla bu çerçevede tanımlanmaktadır. Kökeni edebiyata dayanan ve genel kanıda George Melies'den itibaren sinemada bir tür olarak yer ettiği kabul edilen bilimkurgu, bilimsel, teknolojik ve sosyolojik gelişmelerle ilgili varsayımları içerir. Nijat Özön, bilimkurguyu bilime ve yaratma gücüne dayalı bir tür olarak tanımlar (1985). Özön'ün yaratma gücüne olan vurgusu klasik bilimkurgu tanımlamalarındaki bilim ve teknoloji ikiliğine sanatsal bakış açısı katmanını eklemesi açısından önem taşımaktadır. Bilimin Sineması kitabına, "Dürüstçe Bir Önsöz" başlığıyla hem öz eleştirel hem de sosyo-eleştirel bir önsöz yazan yazar Emre Doğan, bilimkurgu türünü "bilimsel bilginin epistemolojik sınırlarına edebi bir gönderme ve bilimsel bilginin kimliğine sanatsal bir yorum" olarak tanımlamıştır. Aynı önsözde Doğan, bilimsel, teknolojik, sanatsal, edebi ve yaratma gücüne dayalı bir tür olarak bilimkurgunun varlığını toplumda yer etmiş bir bilim kültürünün varlığıyla ilişkilendirmiştir. Bu açıdan Türkiye'de pek de gelişmemiş bir tür olarak yorumlayabileceğimiz bilimkurguyu ele alan böyle bir çalışmanın varlığı önem taşımaktadır. Söz konusu çalışmanın alanda yapılan doktora düzeyindeki ender araştırmalardan biri olduğu da göz önünde bulundurulduğunda¹ Bilimin Sineması, Türkiye'deki bilim kültürü eksikliğini de işaret eder konumdadır. Yazar bu eksikliğin yol açabileceği riskleri vurgulasa da bir doktora tezi olarak yola çıkan Bilimin Sineması kitabının alana sağladığı katkı, yalnızca bir yer doldurması açısından değil, bu konuda "doldurulacak bir yer" kategorisi olmadığını ortaya koyması açısından anlam taşımaktadır. Beraberinde sosyal bilimler alanına yönelik birtakım eleştiriler barındıran önsöz, yöntem konusunda izlediği yolu açıklarken alandaki yöntem sıkıntısı ve kargaşasını işaret etmekte ve tezde/kitapta tercih edildiği söylenen yöntemin usulen olduğunu da belirterek önsözün başlığındaki "dürüstçe" tanımının karşılığını ve hakkını vermektedir.

Postmodern sinemaya ya da postmodern bilimkurgu filmlerine dair değil, postmodern dönemde değişime uğrayan bilimsel bilginin dönüşümünün Amerikan bilimkurgu sineması örnekleri üzerinden okunabileceğine dair bir çalışma olan Bilimin Sineması, literatürde yerini alırken peşinden gelecek çalışmalara da yol göstermektedir. Kitabın yola çıkış sorusuna da kaynaklık eden postmodern dönemin bilimsel bilgi üzerindeki dönüşüm etkisinin Amerikan

¹ Ferdi Candan'ın, 2022 yılında yayınlanan Türkiye'de Bilim Kurgu Sineması ile İlgili Yapılan Tezlerin Bibliyometrik Analizi başlıklı çalışmasında elde edilen veriler ışığında; Türkiye'de bilimkurgu sineması üzerine çalışılmış 38 lisansüstü tezi olduğu tespit edilmiştir. Bu tezlerden yalnızca 2 tanesi doktora düzeyindedir (2022).

bilimkurgu sinemasını ne ölçüde etkilediği merakı, yazarın örneklem olarak belirlediği beş film üzerinden incelenmiştir. Çalışmada onar yıllık dönemlerle bilimkurgu sineması örneklerinin genel yapısını aktaran yazar, incelemelerini; Primer (Kapsül, Shane Corruth, 2004), Avatar (Avatar, James Cameron, 2009), I Origins (Kök, Mike Cahill, 2014), Interstellar (Yıldızlararası, Christopher Nolan, 2014), The Martian (Marslı, Ridley Scott, 2015) filmleri özelinde derinleştirmiştir.

Birinci Bölüm: Postmodernite ve Bilimsel Bilgi

Giriş ve sonuç yazıları dışında üç ana bölümden oluşan kitabın birinci bölümü Postmodernite ve Bilimsel Bilgi başlığını taşımaktadır. Alt başlıklarında; Postmodern Dönem, Modernite, Kökenleri ve Postmoderniteye Geçiş, Postmodernite ve Özellikleri, Çeşitli Disiplinlerde 'Postmodern Başkalaşım', Bilimsel Bilgi ve Tarihsel Gelişimi, Bilimsel Bilginin Tarihsel Gelişimi, Bilimsel Bilginin Özellikleri ve Tanımı, 20. Yüzyılda Bilim Felsefesine Giriş ve Popper-Kuhn İkiliği, 20. Yüzyıl Bilim Felsefesinde Diğer Yönelimler ve Bakış Açılıarı, Bilim Savaşları ve Postmodern Dönemde Bilimsel Bilginin Başkalaşımı yer almaktadır.

Diğer bölümlere kıyasla daha kuramsal bir yapıya sahip olan birinci bölüm, postmodern dönemin doğuşunu ve özelliklerini, bilimsel bilginin tarihsel gelişimini, bilim felsefesi tarihinde yaşanan kırılmaları, bilim felsefecileri Karl Popper ve Thomas Kuhn'un düşüncelerini ve iki ismin görüşleri dışında kalan diğer bilim felsefesi görüşlerini temel almaktadır. Postmodern kavramını tanımlamadan önce modern, modernizm, modernite kavramlarını aktaran yazar, böylelikle, takip edilebilir bir tarihsel akış ve kavramsal açıklık oluşturmuş olmaktadır.

Modernizmin tarihsel kökenine ve dönüşümüne yer verilmekle beraber söz konusu dönüşümün sanat eserlerine yansımaları da ele alınmış; tarihsel, sosyolojik, sanatsal gelişim bir arada aktarılmıştır. Modern ve postmodern dönem arasındaki geçişler aktarılırken araçsal aklın ve pozitivistimin dönüşümü de beraberinde okuyucuya sunulmuş olmaktadır. Kitle kültürü ve kültür endüstrisi kavramlarının modernizmden postmodernizme geçişteki etkisi ile beraber bilimkurgunun bu kavram ikiliğinde hangi noktada durduğu üzerine bir sorgulama alanı yaratılmaktadır.

Postmodern felsefenin öncülerinden olarak görülen Jean-François Lyotard'ın ve yapıbozumcu kimliği ile bilinen Jacques Derrida'nın çalışmaları ile postmodern dönemin parçalanmış olanla ilişkisi arasındaki bağlantılar okuyucuya aktarılmış; okurun bir bütün olarak modern ve postmodern dönem arasındaki anlatı ve tür dönüşümlerini irdelemesine alan açılmıştır. Lyotard, Derrida, Jürgen Habermas ve Michel Foucault'un düşünceleri yorumlanmıştır.

Klasik anlatının başı, ortası, sonu olan ve katharsisi önceleyen anlatı yapısı ile modern anlatının yabancılaşmayı ve öz düşünömselliği temel alan anlatı yapısını bozarak parçalı bir yapı üzerine temellenen postmodern anlatı, türler arasındaki sınırları da silikleştirmiştir. Postmodernizmin çoğulculuk felsefesi irdelenmiş ve videonun bir anlatı formu olarak postmodernizmdeki yeri tartışılmıştır.

Türsel dönüşümleri tarihsel sürece, sektörel tercihlere ve izleyici taleplerine bağlayan diğer çalışmaların aksine Bilimin Sineması, türlerin dönüşümünü bilimsel bilgiye bağlamaktadır. Bilimsel bilginin dönüşümünü tarihsel bir akışta sunarken Popper'ın görüşleri üzerinden ilerlemeyi tercih eden yazar, görüşleri Popper'la zıt olan Kuhn'un düşüncelerini de aktararak 20.yüzyıl bilim felsefesi anlayışının iki ayrı ucunu okuyucuya paylaşmış olmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümü, kavramların ortaya çıkışı ile başkalaşıma uğradığı anı ve dönüştüğü hali tarihsel akış içerisinde sunmakta ve bu anlamda neden-sonuç bağlantıları kurmaya fırsat vermektedir. Bu tutumuyla birinci bölümün takip edilebilir bir akış içerisinde oluşturulduğu ifade edilebilir. Moderniteyi okuyucuya aktarırken Fransız Devrimi ve Sanayi Devrimi ile modernite ilişkisine değinilmiş; sanayileşmenin toplumda yeni bir sayfa açmasıyla yarattığı dönüm noktasının modernite ile ilişkilendirilmesinin haklılık payı ortaya koyulmuştur. Beraberinde moderniteye yönelik gelişen eleştirilere de yer verilmiştir. Modernizm ve modernite kavram ikiliğinin sanıldığığının ve karıştırıldığığının aksine eş anlamlılık taşımadığı ve modernizmin bir modernite eleştirisi olduğu okuyucuya aktarılmış, yaygın bir yanlış bilginin yayılmasının önüne geçilmiştir. 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar, etkisini tüm Avrupa'da sürdüren modernizm, modernitenin ve modern dönemin bir çıktısıdır. Oluşan sosyo-kültürel ve düşünsel ortamın çıktıları olarak da Frankfurt Okulu ve Eleştirel Teori'den söz edilmiştir. Moderniteden postmoderniteye doğru gelişen başkalaşımın birbirine neden-sonuç bağlantılarıyla ve etkileşimlerle bağlı olan ilişkileri aktarılmıştır. Modernitenin modernizmin doğuşuna, modernizmin postmodernizm olarak başkalaşımına ve postmodernizmin de postmoderniteye dönüşümüne yer verilmiştir.

Tıpkı modern, postmodern kelimeleri gibi tanımlaması zor bir kavram olan bilim, çalışmada teknoloji üzerinden özellikle değerlendirilmemiş, daha çok evrim olgusu ve bilim felsefesi temelinde tanımlanmaya çalışılmıştır. Evrimi, bilimin işleyiş biçimi olarak ele alan yazar Emre Doğan, Bilimin Sineması'nda bilimi evrilen bir birikim olarak gören Karl Popper'ın (1989) görüşlerini takip etmeyi tercih etmiştir. İncelikli ve hassas bir tutumla bilim tanımlamasını yapmak için çaba sarf eden Doğan, bilimi, "nesnel ve kapsayıcı olması amacıyla deney yoluyla ve yöntemli bir şekilde gerçekleştirilen pozitif bilgi üretimi etkinliği" şeklinde tanımlamıştır. Tanımlamanın akabinde, Popper'a ek olarak, Thomas Kuhn, Paul Feyerabend ve Yeni Ateizm jenerasyonunun bilime yönelik tanım ve yorumlarına yer vermiştir. Geliştirilen yeni yorum ve görüşlerle, postmodern dönemle beraber, yapılmış olan klasik bilim tanımından uzaklaşma

yaşandığını tarihsel bir akış içerisinde aktaran Doğan, yaşanan başkalaşımın bilim felsefesi tartışmalarını doğurduğunu ifade etmiştir. Dört ayrı görüş olarak bilim felsefesi alanında yer edinen Popperci, Kuhncu, Feyerabendci ve Yeni Ateizm jenerasyonuna ait görüşleri, incelemelerinin ve yola çıktığı savın temelini yerleştirmiştir.

İkinci Bölüm – Bilimkurgu Türü ve Amerikan Bilimkurgu Sineması

Çalışmanın ikinci bölümü Bilimkurgu Türü ve Amerikan Bilimkurgu Sineması başlığını taşımaktadır. Alt başlıklarında; Bir Edebiyat Türü Olarak Bilimkurgu, Tarihsel Gelişimi ve zellikleri, Bir Edebiyat Türü Olarak Bilimkurguya Tarihsel Bir Bakış, 20. Yüzyıl ve Sonrasında Amerikan Bilimkurgu Edebiyatı, Bir Edebiyat ve Film Türü Olarak Bilimkurgunun Kimliği ve Alt-Türleri, Amerikan Sinemasında Bilimkurgu Türü, Tarihsel Gelişimi ve zellikleri, Başlangıcından 1960'ların Sonuna Amerikan Bilimkurgu Sineması, 2001: A Space Odyssey ve Sonrasında Amerikan Bilimkurgu Sineması, Modern ve Postmodern Dönemde Amerikan Bilimkurgu Sineması yer almaktadır. Bilimkurgunun edebi bir tür olarak doğuşuna ve tarihsel gelişimine yer verilen bölümde, bilimkurgunun film türü olarak karakteristik özellikleri ve alt türleri de sunulmuştur. Amerikan bilimkurgu sinemasının hem modern hem postmodern dönem özelinde özellikleri, bilimkurguyu besleyen yan kaynaklarla (mitoloji, edebiyat, fantastik gerçekçilik, parapsikoloji vs.) ilişkilendirilerek açıklanmış, hard ve soft bilimkurgu ayrımı yapılmıştır.

Bilimkurgu kavramı, yazarın en başından beri takip ettiği modern, postmodern, bilim kavramları gibi aktarımı ve tanımı zor bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Edebiyatla başlayan türün bir noktada sinemayla ilişkiye girmesi, pek çok disiplinle ilişkiye girerek farklı alt türlere bölünmesi, birbirinden farklı yan kaynaklardan beslenmesi gibi özellikleri nedeniyle sürecini takip etmek için katmanlı birkaç yapıyı irdelemek gerekmektedir. Yazar, var olan kargaşayı öngörerek tane tane ilerlediği bilimkurgunun yapısal incelemesinde, en temelde bilimsel bilginin varlığına ulaşır. Bilimkurgunun, dönemin bilimsel bilgi anlayışına ve gelişmişlik düzeyine bağlı olarak anlaşılabileceğini, dolayısıyla dönemler arası bilimsel bilgi anlayışındaki farklılıkların bilimkurgu türüne etki ettiğini ve bu yolla türün dönüşümünün takip edilebileceğini ifade etmiştir. Genel kanıda, Melies'in 1902 yapımı A Trip to the Moon (Aya Yolculuk) filmi ile sinemaya yerleştiği kabul edilen bilimkurgu türüne ait yanılığı düzelterek Lumiere Kardeşler'in 1985 yapımı The Mechanical Butcher ile sinemaya yerleştiği ifadesine kitapta yer verilmiştir. Bilimkurgu uzunca bir süre de korkunun alt türü gibi dşnlmş (Abisel, 1995, s.129-130), postmodernite ile beraber önemli bir gelişme kat ederek bağımsız bir tür olarak önemi ortaya çıkmıştır. İlk örneklerden bugüne, bilim kültürünün dönüşümü ile beraber dönüşüm geçirerek gelişen bilimkurgu, artık en kapsamlı ve karlı tür olarak görülmektedir.

Üçüncü Bölüm – Postmodern Dönemde Bilimsel Bilginin Başkalaşımı ve Amerikan Bilimkurgu Sineması

Çalışmanın üçüncü bölümü Postmodern Dönemde Bilimsel Bilginin Başkalaşımı ve Amerikan Bilimkurgu Sineması başlığını taşıyan ve film incelemelerini de içeren bölümdür. Alt başlıklarda; Amerikan Bilimkurgu Sinemasına Bilim ve Bilim Felsefesi Temelli Bakış Açısının Nedenselliği ve Avantajları, Amerikan Bilimkurgu Sinemasının Yükselişinde Postmodern Bilimsel Bilginin Etkileri, Film İncelemeleri ve Karşılaştırmaları, Kuhn'cu Klasik Bilim Eleştirisinin Bilimkurgu Sinemasındaki Yansıması Olarak Primer (Kapsül), Bilim Felsefesinde Feyerabenci Anarşist Yaklaşımın Sinemasal Karşılığı Olarak I Origins (Kök), Bilim, Bilimsel Bilgi ve Yeni Bir Dünya Arayışına Popperci Bir Yorum Olarak Interstellar (Yıldızlararası), Yeni Ateizm Oluşumunun Bilimsel Fundamentalizmi Işığında Bir Bilim Kurgu Filmi The Martian (Marslı), Bilim Felsefesi Görüşlerinin Postmodern Karşım: Bilimkurgu Sinemasında Genel Yönelim Olarak Avatar (Avatar), Örnekleme Oluşturan Filmlerin Karşılaştırılması yer almaktadır.

Yazar Emre Doğan, onar yıllık periyotlarla yer verdiği bilimkurgu sineması örnekleri üzerinden bilimsel bilginin başkalaşımını takip etmiş, postmodern dönemdeki başkalaşımın Amerikan Sineması örnekleri üzerindeki etkisini aktarmak için beş film belirlemiştir. Bilimkurgu özelinde bilimsel keşiflerle yaşanan dönüşümleri filmlerle ele alan çalışmaların varlığına değinmiş², bu çalışmalardan ayrı olarak bilimsel bilgi ve bilim felsefesi tartışmalarına yer verdiğini belirterek Bilimin Sineması'nı diğer öncü çalışmalardan ayıran noktayı ortaya koymuştur.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, postmodernizmin bilimsel bilgi üzerindeki etkisinin bilimkurguyu dönüştürdüğü önemle ve tekrar vurgulanmaktadır. Postmodernitenin bilimsel bilgi üzerindeki hem değer hem üretim hem tüketim hem de dağıtım açısından etkileri bilimkurguda belirgin bir dönüşüm yaratmış; postmodern dönemle beraber Amerikan bilimkurgu sineması daha eleştirel ve daha gerçekçi bir yapıya bürünmüştür. Bahsi geçen dönüşüm örneklem olarak belirlenen filmler üzerinden bilim felsefecilerinin görüşlerine yer verilerek aktarılmıştır.

Çalışmada takip edilen Popper'in görüşleri bilimi savunan fakat klasik bilim yaklaşımlarını yok sayan bir bakış açısına sahiptir. Çalışmada takip edilen diğer bir görüş, bilimin bir süreç olmadığını, tesadüflerle gelişen birtakım işlemlerden oluştuğunu ifade eden Kuhn'un görüşleridir. Bir başka görüş, diğer iki düşünürün görüşlerine nazaran daha radikal olarak

² Yazar, literatür taraması sonucunda Gwyneth Jones'un yazdığı Deconstructing the Starships (1999), Leroy W. Dubeck, Suzanne E. Moshier ve Judith E. Boss'un kaleme aldığı Fantastic Voyages: Learning Science Through Science Fiction Films (2004), Sean Redmond'ın editörlüğünü yaptığı Liquid Metal: The Science Fiction Film Reader (2007) ve Barry B. Luokkala'nın Exploring Science Through Science Fiction (2014) gibi eserleri çalışmasında anmıştır.

anılabilecek, bilimsel bilginin tektipleştirici olduğunu savunan Feyerabend'in görüşüdür. Bir diğeri ise Richard Dawkins öncülüğünde oluşan ve Yeni Ateizm jenerasyonu olarak anılan, klasik bilim anlayışı dışında kalan tüm görüşlere şüpheyile yaklaşan görüştür. Çalışmada film incelemeleri bu dört görüş üzerinden ele alınmıştır. Dört görüş çerçevesinde, koşullu bilim olumlaması (Karl Popper), koşulsuz bilim olumlaması (Yeni Ateizm jenerasyonu), koşullu bilim olumsuzlaması (Thomas Kuhn) ve koşulsuz bilim olumsuzlaması (Paul Feyerabend) şeklinde kategoriler belirlenmiştir. Shane Carruth'un yönetmenliğini yaptığı 2004 yılı yapımı Primer, James Cameron'un yönetmenliğini yaptığı 2009 yılı yapımı Avatar, Mike Cahill'in yönetmenliğini yaptığı 2014 yılı yapımı I Origins, Christopher Nolan'ın yönetmenliğini yaptığı 2014 yılı yapımı Interstellar ve Ridley Scott'ın yönetmenliğini yaptığı 2016 yılı yapımı The Martian filmleri, bu kategoriler üzerinden ele alınmıştır. Filmlerin Amerikan yapımı olması ve postmodern yönelimlerin daha görünür ve okunabilir olması adına 2000 yılı sonrasında çekilmesi filmleri belirlerken yazarın dikkate aldığı noktalardır.

Primer, yapıbozumcu tutumu ve türün klasik temalarından zaman yolculuğuna getirdiği postmodern yorumuyla ele alınmış; Thomas Kuhn'un görüşleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. I Origins, bilim ve bilimsel bilgiye dair metafizik kökenli yaklaşımlar üzerinden ele alınmış; Paul Feyerabend'in görüşleri ve anarşist bilim kuramı çerçevesinde analiz edilmiştir. Interstellar, bilimi pozitif açıdan ele alan tutumuyla irdelenmiş; Karl Popper'ın görüşleri doğrultusunda incelenmiştir. The Martian, postmodern dönemde yer edinen bilim anlayışına karşı duruşuyla Richard Dawkins'in öncülüğünü yaptığı Yeni Ateizm görüşleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Avatar, bilime yönelik gelişen eleştiriler üzerine kurulduğu yapısıyla ele alınmış; postmodern dönem bilim felsefesi görüşlerinin tamamının etkisi filmde bulgulanmıştır.

Örneklemedeki filmlerin ayrı ayrı incelenmesinin akabinde elde ettiği bulguları karşılaştıran yazar, adeta okuyucusunun elini kitabın başından beri bırakmamıştır. Kitapta bahsi geçen çoğu bu zamana kadar karşıtırmış ya da yanlış yorumlanmış kavramları açıklayarak okuyucuyu yanlış yola sapmaktan kurtarmış, okuyucuyu bilim felsefesi alanındaki görüşler içerisinde kaybolmasına fırsat vermeden belirgin, net açıklamalarla tarihsel akış içerisinde ilerletmiştir. Bilimkurgu türünün modern dönemden postmodern döneme geçişteki bilimsellik temelli başkalaşımını okuyucuya aktarmış, örneklemede yer alan filmler aracılığıyla yolda aktardığı tüm bilgileri pekiştirmış ve bağlantılandırmış; bu anlamda okuyucusu için gerçek bir eřliķi olmuştur.

Sonuç Niyetine

Yazar Emre Doğan'ın, uzun bir araştırma sürecinin ardından doktora tezi olarak yayınladığı, akabinde kabulünden iki yıl sonra kitaplaştırdığı Bilimin Sineması başlıklı çalışma; en

temelde kendi merakını gidermek amacıyla yola çıktığı hissedilen bir araştırmacının bulgularını özenle ve keyifle paylaştığı bir yayın olarak literatürde ve raflarda yerini almıştır.

Dilin yapısı itibariyle parçalı, felsefenin yapısı itibariyle öznel ve geçişli olması kitapta ele alınan pek çok kavramın net, tek ve doğrudan bir karşılığının olmamasına yol açmaktadır. Bilimin Sineması bu anlamda, modern, postmodern, modernizm, postmodernizm, modernite, postmodernite, bilim, bilimsellik, bilimkurgu gibi tek ve sabit bir tanımla açıklanması mümkün olmayan kavramları içermesiyle dağınık olma riski taşıyan bir yapıdadır. Bu anlamda kavramlara dair hiçbir bilgisi olmayanlar için ilk elden doğru bilgiye ulaşma, kavramlara dair doğru bilinen yanlışlara sahip okurlar için doğru bilgiye yönelme olanağı sağlayan Bilimin Sineması, kavramları olabildiğince anlaşılır bir temelde aktararak dağınıklık riskini ortadan kaldırmaktadır.

Çalışmada, Türkiye'de bilimkurgunun bir tür olarak yerleşememesi, toplumsal olarak bilim kültürü temeline sahip olunmamasıyla ilişkilendirilmiştir. Bu noktada söz konusu edilen, kavramlara yönelik doğru bilinen yanlışların hayli yaygın olması, aynı eksiklikle bağlantılandırılabilir. Modern-modernizm-modernite ve postmodern-postmodernizm-postmodernite kavramlarının birbiri yerine kullanıldığı, bilimin teknoloji ile neredeyse eş anlamlı tutulduğu birçok yanlış kaynak arasında, özenle kavramlar arasındaki ayrımları ve ilişkileri sunan Bilimin Sineması, bilim kültürü boşluğunu doldurmak adına önemli bir adımdır.

Bilimsel bilginin modern ve postmodern dönem arasındaki tarihsel akışta başkalaşıma uğradığı ve bu başkalaşımın bilimkurgu türünde yankı bulduğu savını Amerikan bilimkurgu filmleri üzerinden aktaran Bilimin Sineması, literatürdeki bir boşluğu doldurmaktan öte; böyle bir boşluk olduğunu adeta göstermekte ve işaret etmektedir. Niteliksel olarak boşlukta önemli bir yer kaplayacak olan çalışma, eksikliğin boyutu düşünüldüğünde niceliksel olarak neredeyse bir başına kalmaktadır. Öncelikli olarak bilim kültürünün yerleşmesi, akabinde bilimkurgunun bir tür olarak gelişmesi ve Bilimin Sineması'nın işaret ettiği boşluğu dolduracak çalışmaların üretilmesi umudunu son söz olarak bırakmak, sanıyorum ki, uygun olacaktır.

KAYNAKÇA

ABİSEL, N. (1995). Popüler sinema ve türler. İstanbul: Alan.

CANDAN, F. (2022, Haziran). Türkiye'de bilimkurgu sineması ile ilgili yapılan tezlerin bibliyometrik analizi. *Intermedia International E-Journal*, 9(16), 55-76. doi: 10.56133/intermedia.1108406

Eda ekemci, "Kitap İncelemesi: Bilimin Sineması: Postmodern Bilim, Bilimkurguyu Nasıl Değiştirdi?", **ART/icle: Sanat ve Tasarım Dergisi**, 3 (1), Haziran 2023, ss.101-109.

ÖZÖN, N. (1985). Sinema: uygulayımı, sanatı, tarihi. İstanbul: Hil Yayın.